

УДК 272:271.2"1993"
272-67:271.2"1993"
DOI:10.5937/sabornost6-2976
Претходно саопштење

Златко Матић*

Универзитет у Београду, Православни богословски факултет, Београд

Баламански документ (1993) — проблем „унијатизма“ у дијалогу Православне и Римокатоличке Цркве

Abstract: Тема рада је представљање четвртог документа који је усвојила Мешовита међународна комисија за богословски дијалог Римске католичке и Православне Цркве у Баламану, 1993. године. Застој билатералног дијалога идентификован је као „унијатизам“ и захтевао је брзу реакцију учесника дијалога, што је покушано да се уради управо документом, који аутор у прилогу доноси у преводу на српски језик.

Key words: унијатизам, екуменски дијалог, еклисиологија, сестринске Цркве, прозелитизам, потпуно општење.

Након деценијског преданог и прилично успешног рада, чланови Мешовите међународне комисије за богословски дијалог Католичке и Православне Цркве, али и пуноће еклисијалних заједница које они представљају, нашли су се, након пада Берлинског зида, у озрачју својеврсног теолошко–историјског „хладног рата“. Непосредан повод који је довео до тешког застоја билатералног дијалога идентификован је као „унијатизам“ и захтевао је брзу реакцију учесника дијалога.

На састанку у Валаму, 1988. године, формирана је поткомисија, чији је задатак био да проучи проблем „васпостављања“ католичких цркава византијског обреда у земљама источне Европе (Украјина и Румунија, пре свега). Њен први састанак уприличен је јануара 1990. у Бечу. Шесто пленарно заседање Међународне комисије, од 5. до 15. јуна 1990. у Фрајзингу, узимајући у обзир извештај поткомисије, завршено је доношењем закључака о ургентности разматрања проблема „унијатизма“, које мора да има приоритет у односу на све друге теме, јер је конфликтна ситуација у одређеним регионима, у којима су грко–католичке Цркве „процветале“, тражила конкретне богословске и практичне одговоре православних и католика¹.

* zlatkomatic@yahoo.com

¹ Детаљан опис заседања Комисије у Баламану, али и шесте пленарне седнице, у Фрајзингу,

Наредне три године, чланови Мешовитог координационог комитета радили су у отежаним, политички обојеним, условима, али су, ипак, успели да припреме радну верзију текста о унијатизму (Ариђија, Рим) и да га понуде Комисији на усвајање. Комисија је, пак, у пленуму заседала у Баламану од 17. до 24. јуна 1993. године, у православном либанском манастиру, уживајући гостопримство антиохијског патријарха Игнатија IV (Хазим). Од 15 православних аутокефалних и аутономних Цркава (заједно са Албанском, која је оживела након пада режима Енвер Хоџе), присутни су били представници њих 9, док су одсутни били чланови Комисије из Јерусалима, Србије, Бугарске, Грузије, Грчке и Словачке. Римокатолички део Комисије представљало је 24 члана. Радом Комисије председавали су кардинал Едвард Касиди и архиепископ аустралијски Васељенске патријаршије, Стилијанос.

Баламански документ, који је тада усвојен, садржи 35 параграфа, који су, након краћег увода, подељени у два дела: 1. Еклисиолошки принципи, 2. Практична правила. Сам наслов документа, свакако, директно сведочи о методолошким и богословским претпоставкама рада Комисије: „унијатизам“ се представља као метод за васпостављање јединства, који је део прошлости и који тамо треба и да остане. Документом се тврди да унионистичким (унијатским) методом „васпостављање јединства Цркве Истока и Цркве Запада није постигнуто, и подела, затрована тим покушајима, опстаје“. Нови дух екуменских односа и ново постављање источне и западне еклисиологије, намећу потребу за признањем: „Због начина на који католици и православни поново гледају једни на друге, у контексту њиховог односа према тајни Цркве, и препознају се као ’сестринске Цркве’, форма ’мисионарског апостолата’, који смо већ описали и назвали га ’унијатизмом’, не може више да буде прихваћен нити као метод који треба следити, нити као модел јединства који наше Цркве траже“. Са друге стране, постојеће грчко-католичке заједнице, без обзира на то како су настале², имају права да постоје и да слободно изражавају свој еклисијални статус, тј. своје пуно припадништво Католичкој Цркви, па се, с тим у вези, осуђују пропали покушаји политичких вођа (мисли се на комунистичке лидере СССР-а и Румуније), који су покушали да те црквене заједнице декретом обришу. Задатак Комисије и комплетног билатералног дијалога састоји се у проналажењу новог метода за васпостављање јединства два хришћанска блока. У ту сврху, други део документа доноси неке практичне норме које би могле бити од користи

излаже Salachas, 1994, стр. 146–154; Bruni, 1999, стр. 307–342.

² Историјат настанка „унијатских“ заједница веома озбиљно је анализиран на симпозијуму поводом 400 година Брест-Литовске уније, одржаном од 28. до 30. марта 1996. у близини Нејмегена (Холандија). Акта тог симпозијума користили смо у руском преводу Библиско-богословског института *Свети ајосџол Андреј* у Москви: *400 лет Брестской церковной унии 1596–1996...*, 1998.

у напору спуштања тензија двеју страна, а које би се морале темељити на богословљу, а не на политици: „Потребно је да се подсетимо поруке апостола Павла Коринћанима (1 Кор 6, 1–7), који хришћанима препоручује да међусобне разлике решавају братским дијалогом, **избегавајући, на тај начин, да политичким властима поверавају практично решење проблема искрслих међу Црквама** или локалним заједницама. Ово нарочито важи за поседовање или враћање црквених добара. Разрешење проблема не треба да се темељи само на ранијим ситуацијама, или да се ослања искључиво на општа правна начела, већ треба узети у обзир и компликованост садашње пастирске реалности, као и локалне околности“.

У последњем параграфу текста, тврди се: „Искључујући у будућности сваки прозелитизам или сваки вид тежње за експанзијом католика на штету православне Цркве, Комисија се нада да је уклонила препреку која је навела неке аутокефалне Цркве да прекину своје учешће у богословском дијалогу, те да ће православна Црква моћи [да продужи рад] у пуном саставу, како би се наставио богословски труд, који је на повољан начин започет“. Са готово дводеценијске дистанце, аналитичари екуменског дијалога могу боље схватити последњи параграф документа и изражену наду у наставак дијалога, који треба да буде посвећен третирању најтежих и реалних тема које деле православље и (римо)католичанство — као што је проблем папског примата, али је то питање на дневни ред Комисије дошло, нажалост, тек 15 година након Баламанског документа. Разлог кашњења био је политички, унутарцрквени, али се тицао и рецепције усвојених докумената. Сматрамо да, у својству теолога, можемо утицати макар на последњи проблем и зато српски превод Баламанског документа, који је израз дубоког и искреног напретка у дијалогу са римокатолицима, нудимо у прилогу на процену нашој црквеној пуноћи.

Литература:

- Bruni, G. (1999). *Quale ecclesiologia? Cattolicesimo e Ortodossia a confronto. Il dialogo ufficiale*. Roma.
- Salachas, D. (1994). *Il dialogo teologico ufficiale tra la chiesa cattolica – romana e la chiesa ortodossa*. Bari.
- 400 леті Брестіѡской церковной унии 1596–1996. Криїїическая йереоценка леті. Сборник майїериалов международноїо симїїозиума, Неймеїен, Голландия. (1998). Москва.

ПРИЛОГ

Мешовита међународна комисија за богословски дијалог Римокатоличке и Православне Цркве

Седма пленарна седница

УНИЈАТИЗАМ — МЕТОД ЗА ВАСПОСТАВЉАЊЕ ЈЕДИНСТВА У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊЕ ТРАГАЊЕ ЗА ПУНИМ ОПШТЕЊЕМ³

Баламан, Либан, 17–24. јуна 1993.

Увод

1. На захтев православне Цркве прекинут је редован ток богословског дијалога са католичком Црквом, да би се одмах могао размотрити про- блем означен термином „унијатизам“.

2. О методу званом „унијатизам“, чланови Комисије су у Фрајзингу (јуна 1990) изјавили: „Одбацујемо ‘унијатизам’ као метод изналажења јединства, јер је у супротности са заједничким предањем наших Цркава“.

3. Што се тиче источних католичких Цркава, очигледно је да оне, као део католичке (црквене) Заједнице, имају право да постоје и да делују како би одговориле духовним потребама својих верника.

4. Текст који је координациони Комитет саставио у Арици-ју (јуни 1991), а довршила га Комисија у Баламан-у (јуни 1993), прописује метод који усвајамо у оквирима актуелног тражења пуног општења (*pleine communion*), износећи тако разлоге због којих се искључује „унијатизам“ као метод.

5. Овај документ се састоји из два дела:

а) еклисиолошка начела [принципи],

б) практична правила.

³ Прва верзија текста четвртог темељног документа православно–римокатоличког богословског дијалога написана је на француском језику, а затим је, током заседања, преведена на енглески. Документ на француском језику (*Uniatisme, méthode d'union du passé, et la recherche actuelle de la pleine communion*), на основу кога је учињен овај превод, може се наћи на: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/chrstuni/ch_orthodox_docs/rc_pc_chrstuni_doc_19930624_lebanon_fr.html. Консултовали смо и енглески превод овог саопштења (*Uniatism, method of union of the past, and the present search for full communion*), који се налази на: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/chrstuni/ch_orthodox_docs/rc_pc_chrstuni_doc_19930624_lebanon_en.html, као и италијанску верзију документа, у Salachas, 1994, стр. 188–194.

1. Еклисиолошка начела

6. Подела између Цркава Истока и Запада не само да није угасила жељу за јединством које је хтео Христос, већ је напротив то стање, до те мере супротно природи Цркве [*situation contraire à la nature de l'Église*], за многе, веома често, представљало прилику да продубе схватање о неопходности остварења тог јединства, како би били верни заповести Господњој.

7. Током векова било је различитих покушаја да се воспостави јединство. Они су желели да испуне постављени циљ, пролазећи различите путеве, понекад и саборске, зависно од политичке, историјске, богословске и духовне ситуације сваке епохе. Нажалост, ниједан од тих покушаја није успео да обнови пуно општење Цркава Истока и Запада, него су се, напротив, понекад супротности пооштрале.

8. У многим областима Истока, током последња четири века, покретане су иницијативе, у оквиру неких Цркава, као и подстицајем спољашњих фактора, за воспостављање општења између Цркве Истока и Цркве Запада. Те иницијативе су довеле до уједињења одређених заједница са Римском Катедром, али су, последично томе, изазвале прекид општења са њиховим Црквама мајкама на Истоку. Ово се дешавало интервенцијама ванцрквених интереса [*l'intervention d'intérêts extra-ecclésiaux*]. На тај начин су настале источне католичке Цркве, и створило се стање које представља извориште сукоба и патњи, првенствено за православце, али и за католике.

9. Не улазећи у намере и искреност жеље носиоца неке од унија са Катедром Рима да буду верни заповести Христовој: „да сви једно буду“, мора се констатовати да воспостављање јединства Цркве Истока и Цркве Запада није постигнуто, и да подела, затрована тим покушајима, опстаје.

10. Створена ситуација изазвала је, заправо, напетости и супротстављеност [*tensions et oppositions*]. Мало по мало, током деценија које су уследиле након тих унија, мисионарска делатност је настојала да међу своје припадности уврсти покушај преобраћења других хришћана, појединачно или групно, са намером да се [обраћени] „врате“ својој Цркви. Да би озаконила ову тежњу, која је извор прозелитизма, католичка Црква је развила једну богословску визију, према којој је она [католичка Црква] једини носилац спасења. Реагујући на то, православна Црква, са своје стране, развија исто теолошко виђење, према коме је спасење могуће само у њој [у православној Цркви]. Да би се осигурало спасење „одвојене браће“, долази се до саме тачке да се поново крштавају хришћани, и до пренебрегавања права на верску слободу личности и њиховог чина вере, перспектива на коју се тада обраћало мало пажње.

11. С друге стране, неке политичке власти покушали су да врате источне католике у Цркву њихових отаца. Да би испуниле тај циљ, када би

им се за то пружила прилика, нису оклевале да употребе неприхватљива средства.

12. Због начина на који католици и православни поново гледају једни на друге, у контексту њиховог односа према тајни Цркве, и препознају се као „сестринске Цркве“, форма „мисионарског апостолата“, који смо већ описали и назвали га „унијатизмом“, не може више да буде прихваћен нити као метод који треба следити, нити као модел јединства који наше Цркве траже.

13. Заиста, углавном након Свеправославних конференција и Другог ватиканског концила, поновно откривање и схватање, како од православних тако и од католика, Цркве као заједничарења (*communion*), радикално је променило перспективе, а тиме и темељне ставове [учесника у дијалогу].

Обе стране признају да оно што је Христос поверио својој Цркви — исповедање апостолске вере, учествовање у истим светим тајнама, првенствено у јединственем свештенству које савршава јединствену жртву Христову, апостолско прејемство епископа — не може бити схваћено као ексклузивно власништво једне од наших Цркава. У овом контексту очигледно је да се сваки вид поновног крштавања искључује.

14. Из тог разлога се Православна и Католичка Црква међусобно признају као „сестринске Цркве“, које су заједнички одговорне за очување Цркве Божије верне према дожанском плану, а особито у односу на јединство. Према речима папе Јована Павла П, екуменски напор сестринских Цркава Истока и Запада, утемељен на дијалогу и на молитви, трага за савршеним и потпуним општењем које неби било ни адсорбовање нити стапање, већ сусрет у истини и љубави (уп. енциклику *Slavorum Apostoli*, 27).

15. Остајући чврст [постулат] о неповредивости слободе личности и о општој обавези да се поштују одлуке савести, у покушајима васпостављања јединства не треба да тражимо обраћање [*conversion*] лица из једне Цркве у другу како би им било осигурано спасење. Ради се о заједничком остварењу воље Христове за његове следбенике и плана Божијег за Цркву његову, кроз заједничко трагање Цркава, а у потпуној сагласности у садржају вере и њеним последицама [импликацијама]. Тај покушај се наставља у оквиру дијалога који се данас води. Овај текст представља неопходну фазу овог дијалога.

16. Источне католичке Цркве које су желеле да васпоставе пуно општење са Римском Катедром и да јој остану верне, имају права и дужности који се тичу те Заједнице чији су чланови. Свој став према православној Цркви, оне регулишу начелима, која су формулисана на Другом ватиканском концилу, а која примењују папе, који су, пак, прецизирали практичне последице у разним касније објављеним документима. Стога, ове Цркве треба

да буду у потпуности укључене, како на локалном, тако и на универзалном нивоу, у дијалог љубави, у узајамном уважавању и у међусобно повраћеном поверењу, и да учествују у богословском дијалогу са свим његовим практичним последицама.

17. У таквој атмосфери, претходна разматрања и практична правила која следе, у мери у којој ће бити практично усвојена и верно чувана, такве су природе да могу довести до праведног и коначног решења тешкоћа које ове Источне католичке Цркве праве православној Цркви.

18. С тим у вези, папа Павле VI је нагласио у својој беседи у Фанару, јула 1967, да је „дужност поглавара Цркава, њихових јерархија, да усмере Цркве на пут потпуног васпостављања општења. Они треба да то учине међусобно се препознајући и поштујући се као пастири онога дела стада Христовога који им је поверен, дринући се о повезаности и умножењу народа Божијега, и избегавајући све што би могло да га расеје или да изазове смутњу у њему“ (*Tomos agapis*, 172). У овом духу папа Јован Павле II и васељенски патријарх Димитрије I су заједнички прецизирали: „Одбацујемо сваки вид прозелитизма, сваки став који би био или би се могао сматрати недостатком уважавања другог“ (7. децембра 1987).

2. Практична правила

19. Узајамно поштовање међу Црквама које се налазе у тешким приликама, знатно ће се увећати, ако оне буду следиле следећа практична правила.

20. Ова правила неће решити проблеме који нас заокупљају уколико, првенствено, на обе стране не буде постојала жеља за праштањем, утемељена на Јеванђељу, и у сталном покушају обнове, непрекидном оживљавању жеље да се поново нађе пуно општење које је током више од једног миленијума постојало међу нашим Црквама. Управо овде треба енергично интервенисати истрајно тежећи обнављању дијалога љубави, који једини може да превлада међусобно неразумевање, и који представља неопходну атмосферу за продубљивање богословског дијалога, који ће омогућити остварење пуног општења.

21. Први корак који треба направити јесте окончати све оне што може да одржава неслогу, презир, и мржњу међу Црквама. Власти [*les autorités*] католичке Цркве помоћи ће у том правцу источним католичким Црквама и њиховим заједницама, да и оне припреме пуно општење између католичке и православне Цркве. Власти [*les autorités*] православне Цркве треба да адекватно раде са својим верницима. Само на тај начин је могуће суочити се, истовремено у љубави и правди, са изузетно компликованом ситуацијом, која је настала у централној и источној Европи, како за католике тако и за православце.

22. Пастирска делатност католичке Цркве, колико латинске толико и источне, не жели више да подстиче прелазак верника једне Цркве у другу, односно, нема више за циљ прозелитизам међу православцима. Она тежи да одговори духовним потребама својих верника, и нема никакву жељу за ширењем [*expansion*] на штету православне Цркве. У тој перспективи, а да не би постојао никакав простор за неповерење и сумњу, нужно је да постоји узајамно обавештавање о разним пастирским плановима, да би на тај начин започела и развијала се сарадња епископâ и свих одговорних [лица] наше Цркве.

23. Историја односа православне Цркве и источних католичких Цркава означена је гоњењима и патњама [*par des persécutions et des souffrances*]. Ма каква да су била ова страдања и њихови узроци, она не оправдавају никакав тријумфализам; нико се не може тиме хвалити, нити наводити аргументе, којима би оптуживао или оцрњивао [клеветао, *dénigrer*] другу Цркву. Једино Бог познаје своје аутентичне сведоке. Каква год да је била прошлост, треба је препустити милосрђу Божијем, а све енергије Цркве треба употребити како би садашњост и будућност биле саобразније вољи Христовој о онима који су његови.

24. Потребно је, такође, да епископи и сва одговорна лица обеју страна, савесно уважавају верске слободе људи. Верницима мора бити омогућено да изражавају слободно своје мишљење, када се саветују и организују у том циљу. Верска слобода, заиста, изискује, нарочито у конфликтним ситуацијама, да верници могу изразити свој избор, и без спољашњих притисака одлучити да ли желе да буду у општењу било са православном, било са католичком Црквом. Верска слобода би била повређена уколико би се, под изговором економске помоћи, тежило привлачењу верника друге Цркве, нпр. обећавајући им помоћ у образовању или материјалне погодности, које им недостају у њиховим Црквама. У том контексту, биће потребно да се социјална помоћ организује заједничком сагласношћу, као и за сваки вид хуманитарне [човекољубиве, *philanthropique*] делатности, како би се избегло рађање нових сумњи.

25. С друге стране, неопходно поштовање хришћанске слободе, једног од најдрагоценијих дарова које смо добили од Христа, не би смело да постане прилика за примену једног пастирског програма на вернике ових Цркава, без претходног консултација са управитељима ових Цркава. Не само да је искључен притисак било које врсте, него и уважавање савести, покренуте правим мотивом вере, треба да представља један од водећих принципа усмеравања пастирске бригае одговорних у двома Црквама и што мора да буде предмет њихових консултација (уп. Гал 5, 13).

26. Из тог разлога треба да тражимо и да започнемо један отворени дијалог, првенствено између свих оних који су на терену одговорни за Цркве. Управитељи сваке од заинтересованих заједница треба, такође,

да оснивају паритетне локалне комисије, или да учине ефикасним већ постојеће, да би пронашли решења конкретних проблема, и применили та решења у истини и љубави, у правди и миру. Уколико је немогуће постићи сагласност на локалном нивоу, питање треба да се постави вишим инстанцама, формираним у мешовитим комисијама.

27. Неповерење би лакше нестало ако би две стране осудиле насиље тамо где га неке заједнице врше над заједницама једне сестринске Цркве. Како то тражи Његова Светост, папа Јован Павле II, у свом писму од 31. маја 1991, апсолутно треба да се избегава сваки вид насиља и притисака, како би била испоштована слобода савести. Управитељи заједница су дужни да помажу својим верницима у продубљивању њихове верности сопственим Црквама и свом предању и да их уче да избегавају не само насиље, физичко, вербално или морално, већ и све оно што би могло да води презиру других хришћана, и контрасведочењу које би исмејавало дело спасења, то јест помирења у Христу.

28. Вера у светотајинску реалност има за последицу поштовање свих литургијских служења других Цркава. Употреба насиља ради заузимања неког богослужбеног места противречи том уверењу. Оно, напротив, тражи да се у одређеним околностима олакша вршење богослужења другим Црквама, стављајући им на располагање сопствену цркву (храм, богослужбено место), а на основу споразума који омогућује наизменично служење, у различито време у истом објекту. Осим тога, јеванђелска етика налаже да се избегавају изјаве и иступања, који би могли да продуже век сукобу или би штетили дијалогу. Зар нас апостол Павле не подстиче на то да прихватамо једни друге, као што је Христос примио нас на славу Божију? (уп. Рим 15, 7).

29. Епископи и свештеници пред Богом су дужни да поштују власт коју је Свети Дух даровао епископима и свештеницима друге Цркве, и да, у том циљу, избегавају мешање у духовни живот верника те Цркве. Када нека сарадња постане неопходна за њихово добро, потребно је да се одговорна лица договоре, постављајући за ову узајамну помоћ јасне и свима познате темеље и да делују одважно и искрено, поштујући светотајински поредак друге Цркве.

Да би се, у овом контексту, избегла свака забуна и да би се изградило поверење између Цркава, такође је неопходно да се католички и православно епископи исте области консултују пре реализације пастирских програма католика, који имају за последицу стварање нових структура у областима које традиционално припадају јурисдикцији православне Цркве. Све то је у циљу избегавања паралелних пастирских акција, које ризикују да брзо постану супарничке или, чак, конфликтне.

30. Да бисмо били припремљени за будућност односа између две Цркве, надилазећи превазиђену еклисиологију повратка у католичку Цркву, која

је повезана са проблемом којим се бави овај наш документ, треба посветити посебну пажњу припреми будућих свештеника, као и свих оних који су на било који начин укључени у неку од апостолских мисија, тамо где је друга Црква традиционално укорееена. Њихово образовање треба да буде објективно позитивно према другој Цркви. Сви су дужни најпре да буду обавештени о апостолском прејемству друге Цркве, и о веродостојности (аутентичности) њеног светотајинског живота. Потребно је, такође, да се свима пружи искрен и обухватан историјски приказ, који тежи да буде сагласна или заједничка историографија обеју Цркава. На тај начин ће се помоћи превазилажењу предрасуда, и издећи ће се коришћење историје у полемичке сврхе. Такво представљање историје ће допринети усвајању свести о обостраној одговорности за поделу, која је и једнима и другима оставила дубоке ране.

31. Потребно је да се подсетимо поруке апостола Павла Коринћанима (1 Кор 6, 1–7), који хришћанима препоручује да међусобне разлике решавају братским дијалогом, избегавајући, на тај начин, да политичким властима поверавају практично решење проблема искрслих међу Црквама или локалним заједницама. Ово нарочито важи за поседовање или враћање црквених добара. Разрешење проблема не треба да се темељи само на ранијим ситуацијама, или да се ослања искључиво на општа правна начела, већ треба узети у обзир и компликованост садашње пастирске реалности, као и локалне околности.

32. Само у том духу постаће могуће заједничко суочавање са поновном евангелизацијом [*ré-évangélisation*] нашег секуларизованог света. Треба да покушамо да средствима јавнога информисања, нарочито верској штампи, дамо објективне вести, како би се избегле нетачне или тенденциозне информације.

33. Неопходно је да се Цркве удруже у изражавању признања и поштовања свим оним, знаним и незнаним, епископима, свештеницима или верницима, православцима, источним католицима или латинима, који су страдали, исповедали своју веру, сведочили своју верност Цркви и, уопште, свим хришћанима, без разлике, који су претрпели гоњење. Њихове патње нас призивају да се ујединимо и да ми, са своје стране, дамо заједничко сведочанство како бисмо одговорили молитви Христовој „да сви једно буду“ (Јн 17, 21).

34. Мешовита међународна Комисија за богословски дијалог између католичке и православне Цркве, на пленарном заседању у Баламану [Balatmand-у], чврсто препоручује да наше Цркве, укључујући и источне католичке Цркве, примене ова практична правила, позивајући их да учествују у овом дијалогу, који мора да се настави у трезвеној атмосфери неопходној за његов напредак на путу ка васпостављању пуног општења.

35. Искључујући у будућности сваки прозелитизам или сваки вид тежње за експанзијом католика на штету православне Цркве, Комисија се нада да је уклонила препреку која је навела неке аутокефалне Цркве да прекину своје учешће у богословском дијалогу, те да ће православна Црква моћи [да продужи рад] у пуном саставу, како би се наставио богословски труд, који је на повољан начин започет.

(Баламан, Либан, 23. јуна 1993).

Zlatko Matic

University of Belgrade, Faculty of Orthodox Theology, Belgrade

**Balamand Document (1993) — The Problem of
“Uniatism” in the Theological Dialogue Between the
Roman Catholic Church and the Orthodox Church**

The author pays attention on the fourth document of the Joint Commission for theological dialogue between the Roman Catholic Church and the Orthodox Church. During the seventh plenary meeting (Balamand, Lebanon, June 17 to 24 1993), Commission published a document *Uniatism, method of union of the past, and the present search for full communion*, which contains some important practical and ecclesiological points of the present ecumenical search for full communion. The supplement brings the document translate in the Serbian language.

Key words: Uniatism, theological dialogue, full communion, ecclesiology, ecumenism.

Датум пријема чланка: 27. 11. 2012.

Датум прихватања чланка за објављивање: 12. 12. 2012.